

Οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών και τα επίπεδα προετοιμασίας των γυναικών, ως συνέπεια της κλιματικής κρίσης

Απρίλιος, 2024

Disclaimer

Η παρούσα έρευνα «**Οι επιπτώσεις των φυσικών καταστροφών και τα επίπεδα προετοιμασίας των γυναικών ως συνέπεια της κλιματικής κρίσης**» έχει διεξαχθεί από την **Truberries**, για λογαριασμό του ελληνικού τμήματος του διεθνούς οργανισμού **Lean In, Lean In Network Greece (Athens)**, που ασχολείται με την ενδυνάμωση των γυναικών και την ενθάρρυνσή τους να αναλάβουν περισσότερες θέσεις ηγεσίας στην κοινωνία και στην εργασία τους, με την ευγενική χορηγία της **Bayer Hellas S.a.**

Η έρευνα υλοποιήθηκε αποκλειστικά για το τοπικό δίκτυο και δε δημιουργήθηκε για λογαριασμό του **Leanin.org**, οποίος δεν φέρει ευθύνη για το αποτέλεσμα και τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Τα ευρήματά της παραχωρούνται, χωρίς αντάλλαγμα, στη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων για την ανάλυση, επεξεργασία τους και τη δημιουργία πολιτικών για την υποστήριξη των γυναικών των περιοχών που πλήττονται από τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή: Ταυτότητα Έρευνας	4
Κεφάλαιο 1: Δημογραφικά Χαρακτηριστικά.....	6
Κεφάλαιο 2: Γυναίκες και Κλιματική Κρίση.....	9
Κεφάλαιο 2α: Οι επιπτώσεις της Πλημμύρας στις γυναίκες	10
Κεφάλαιο 2β: Οι επιπτώσεις της Δασικής Πυρκαγιάς στις γυναίκες	15
Κεφάλαιο 3: Ανάλυση Δημογραφικών Χαρακτηριστικών.....	18
Κεφάλαιο 4: Γενικά συμπεράσματα περιληπτικά	21
Βιβλιογραφία	25

Εισαγωγή: Ταυτότητα Έρευνας

Ερευνητικοί Στόχοι

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε για να μελετήσει τα παρακάτω ερωτήματα:

A. Προετοιμασία για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών

- Πόσο έτοιμες νιώθουν οι γυναίκες για να αντιμετωπίσουν μια φυσική καταστροφή
- Σε ποιους τομείς έχουν μεγαλύτερη ανάγκη προετοιμασίας
- Τρόπος διαχείρισης των φυσικών καταστροφών πριν, κατά τη διάρκεια και μετά

B. Ενημέρωση για τις φυσικές καταστροφές και τις συνέπειές τους

- Βαθμός ενημέρωσης και βασικές πληγές πληροφορίας
- Γνώση για τα διαθέσιμα μέσα και τις δυνατότητες διαχείρισης των φυσικών καταστροφών

Γ. Προβλήματα που προκύπτουν μετά από μια φυσική καταστροφή

- Πρακτικές συνέπειες – βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες
- Συναισθηματικές συνέπειες

Δ. Ανάγκες προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα οι συνέπειες των φυσικών καταστροφών

- Παράγοντες που αυξάνουν την ανθεκτικότητα στις φυσικές καταστροφές
- Ανάγκες για γνώση και πληροφόρηση
- Ανάγκες υποστήριξης μετά από μία φυσική καταστροφή

Μεθοδολογία

Η παρούσα έρευνα υιοθέτησε μια ποσοτική μεθοδολογία, βασιζόμενη σε ατομικές συνεντεύξεις με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Η έρευνα διεξήχθη σε περιοχές της Θεσσαλίας και του Έβρου, με σκοπό την καταγραφή ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος.

Το δείγμα της έρευνας ανήλθε σε 300 άτομα, καλύπτοντας αστικές, ημι-αστικές και αγροτικές περιοχές. Συμμετείχαν εργαζόμενες και μη εργαζόμενες, με παιδιά και χωρίς παιδιά, προσφέροντας μια σφαιρική άποψη για το θέμα που ερευνήθηκε.

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου.

Προφίλ Δείγματος

Αναλυτικά, το δείγμα της έρευνας είχε την παρακάτω δομή.

Ηλικία	ΣΥΝΟΛΟ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ			ΕΒΡΟΣ
		Αστικές περιοχές	Ημιαστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές	Αστικές και Ημιαστικές περιοχές
20-29	N=74	N=25	N=12	N=12	N=25
30-39	N=74	N=23	N=14	N=12	N=25
40-49	N=74	N=25	N=12	N=12	N=25
50-59	N=78	N=27	N=14	N=12	N=25

Περίοδος διεξαγωγής της έρευνας

Η έρευνα πεδίου πραγματοποιήθηκε μεταξύ 5 και 10 Μαρτίου, του 2024.

Κεφάλαιο 1: Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Ηλικία και γεωγραφική κάλυψη

Συνολικά, το δείγμα της έρευνας (N=300) κάλυψε άτομα από 4 ηλικιακές ομάδες (20-29, 30-39, 40-49, 50-59), με ίση κατανομή ανά ηλικιακή ομάδα. Από τα 300 άτομα που πήραν μέρος στην έρευνα, 200 συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στη Θεσσαλία, αντιπροσωπεύοντας αστικές περιοχές (N=100, μοιρασμένα σε Βόλο, Καρδίτσα, Λάρισα, Τρίκαλα), καθώς και ημιαστικές και αγροτικές περιοχές (N=100). Στην περίπτωση του Έβρου, το συνολικό δείγμα N=100 κάλυψε επίσης τις ίδιες 4 ηλικιακές ομάδες, με ίση κατανομή ανά ηλικιακή ομάδα. Το σύνολο των γυναικών από τον Έβρο κατοικούν σε ημιαστικές και αγροτικές περιοχές.

Στη Θεσσαλία, η έρευνα πραγματοποιήθηκε στις 4 μεγαλύτερες πόλεις (Βόλος, Καρδίτσα, Λάρισα, Τρίκαλα) καθώς και σε 4 ημιαστικές (Βελεστίνο, Γιάννουλη, Παλαμάς, Φαρκαδόνα) και 4 αγροτικές περιοχές (Αγριά, Μεγαλοχώρι, Προάστιο, Φαλάνη). Στον Έβρο, η έρευνα διεξήχθη σε 5 αστικές περιοχές (Αβαντας, Ανθεία, Μεσημβρία, Μάκρη, Συκορράχη).

Η επιλογή των συγκεκριμένων περιοχών έγινε με στόχο την κάλυψη ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του πληθυσμού περιοχών που έχουν υποστεί τις συνέπειες φυσικών καταστροφών.

Οικογενειακή κατάσταση

Το 67% των ερωτημένων είναι έγγαμες, 28% είναι άγαμες και οι υπόλοιπες 5% είναι χήρες (2%), διαζευγμένες (1%) ή συγκατοικούν ως ζευγάρι (2%). Τα νοικοκυριά, κατά μέσο όρο έχουν 3 μέλη, με 4% μονομελή νοικοκυριά, 31% διμελή νοικοκυριά, 38% τριμελή νοικοκυριά και 27% τετραμελή. Το 56% των γυναικών που πήραν μέρος στην έρευνα έχουν παιδιά, περίπου οι μισές από αυτές (25% του δείγματος) έχουν παιδιά ως 12 ετών και οι υπόλοιπες (31% του δείγματος) έχουν παιδιά 13 ετών ή μεγαλύτερα.

Ως προς τη λειτουργία του νοικοκυριού, 33% έχει την αποκλειστική ευθύνη, 25% έχει την κύρια ευθύνη αλλά συμμετέχει κι άλλο άτομο του νοικοκυριού, 35% έχει ευθύνη εξίσου με άλλους, για 5% την ευθύνη έχουν κυρίως άλλοι, και για ένα 2% την ευθύνη έχουν αποκλειστικά άλλοι.

Το 44% έχει ευθύνη για τη φροντίδα ηλικιωμένων συγγενών (8% έχει αποκλειστική ευθύνη), ενώ το υπόλοιπο 56% δε συμμετέχει σε φροντίδα ηλικιωμένων συγγενών.

Απασχόληση

6 στις 10 γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα είναι εργαζόμενες (58% του δείγματος εργαζόμενες πλήρους απασχόλησης και 4% εργαζόμενες μερικής απασχόλησης). 3% του δείγματος έχουν περιστασιακή απασχόληση και 35% δεν εργάζονται καθόλου.

Η έρευνα κάλυψε ένα ευρύ φάσμα επαγγελμάτων, διασφαλίζοντας κατανομή σε διαφορετικά αντικείμενα.

Πιο αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα:

Επάγγελμα	Αριθμός
Υπεύθυνη νοικοκυριού, νοικοκυρά	N=48
Υπάλληλος εκτός γραφείου σε μη χειρωνακτική εργασία	N=47
Μισθωτή διευθυντής ή στέλεχος επιχείρησης με 6+ υφισταμένους	N=41
Επιχειρηματίας, ιδιοκτήτρια επιχείρησης/μαγαζιού με 0-5 υπαλλήλους	N=31
Υπάλληλος γραφείου σε μη χειρωνακτική εργασία	N=24
Μισθωτή διευθυντής ή στέλεχος επιχείρησης με 0-5 υφισταμένους	N=18
Φοιτήτρια, μαθήτρια	N=17
Υπάλληλος σε χειρωνακτική εργασία χωρίς ειδίκευση	N=14
Μισθωτή επαγγελματίας (γιατρός, δικηγόρος, λογιστής,...)	N=14
Μισθωτή προϊστάμενη με 0-5 υφισταμένους	N=12
Αγρότης, κτηνοτρόφος/πτηνοτρόφος, ψαράς	N=10
Αυτοαπασχολούμενη επαγγελματίας (γιατρός, δικηγόρος, λογιστής,...)	N=9
Υπάλληλος σε χειρωνακτική εργασία με κάποια ειδίκευση	N=7
Επιχειρηματίας, ιδιοκτήτρια επιχείρησης/μαγαζιού με 6+ υπαλλήλους	N=4
Συνταξιούχος/α (με προηγούμενο επάγγελμα), προσωρινά μη εργαζόμενη	N=3

Τέλος, οι γυναίκες αυτές ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικο-οικονομικές τάξεις. Συγκεκριμένα, στην ανώτερη και μεσοανώτερη τάξη (Α, Β, Γ1) ανήκει το 27%. Στην μέση κοινωνικο-οικονομική τάξη (Γ2), ανήκει το 50%, και στην μεσοκατώτερη και κατώτερη κοινωνικο-οικονομική τάξη ανήκει το 23%. Από το σύνολο των γυναικών, το 5% δηλώνουν ότι είναι οι κύριες εισοδηματίες του νοικοκυριού, ενώ το υπόλοιπο 95% δεν είναι.

Μόρφωση

Ανώτατη μόρφωση έχει το 31% του δείγματος, ανώτερη μόρφωση έχει το 16%, μέση εκπαίδευση έχει το 46% του δείγματος, και κατώτερη/ κατώτατη το υπόλοιπο 7%.

Κεφάλαιο 2: Κλιματική Κρίση

Επίπεδο ενημέρωσης για την κλιματική κρίση

Παρά την εμπειρία των γυναικών, που πήραν μέρος στην έρευνα, με φυσικές καταστροφές, το επίπεδο ενημέρωσης παραμένει χαμηλό, με μόνο 1 στις 10 γυναίκες να νιώθουν ότι είναι επαρκώς ενημερωμένες. Σε μια κλίμακα από το 1 ως το 10 (1=καθόλου επαρκής ενημέρωση και 10=απολύτως επαρκής ενημέρωση), 36% δηλώνουν ανεπαρκώς ενημερωμένες (βαθμολογίες 1-4), 53% δηλώνουν μέτρια ενημερωμένες (βαθμολογίες 5-7) και 11% δηλώνουν επαρκώς ενημερωμένες (βαθμολογίες 8-10).

Οι γυναίκες που διαθέτουν σχετικά καλύτερη ενημέρωση για την κλιματική κρίση παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: είναι νεότερες, και ειδικότερα στις γυναίκες ηλικίας 20-29 ετών, επαρκώς ενημερωμένες νιώθουν 19%. Διαμένουν σε αστικές περιοχές, με αυτές που είναι ενημερωμένες να φτάσουν σε ποσοστό το 18%. Εργάζονται (14% καλά ενημερωμένες), και έχουν παιδιά (15% καλά ενημερωμένες).

Παρόλο που το να είναι μια γυναίκα καλύτερα ενημερωμένη δεν επηρεάζει τις άμεσες συνέπειες μιας φυσικής καταστροφής, εκείνες που είναι καλύτερα ενημερωμένες φαίνεται να έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών.

Ειδικότερα: αυξάνεται το αίσθημα ετοιμότητας (33% επαρκώς ενημερωμένες), αυξάνεται η ετοιμότητα για προστασία του εαυτού και της οικογένειάς τους (24% επαρκώς ενημερωμένες), και νιώθουν πιο δυνατές να διαχειριστούν την κατάσταση κατά την εξέλιξη της φυσικής καταστροφής (22% επαρκώς ενημερωμένες).

Κεφάλαιο 2α: Πλημμύρες

Η επιρροή της πλημμύρας

Βλέποντας το σύνολο του δείγματος στη Θεσσαλία, η πλειοψηφία των γυναικών έχουν επηρεαστεί σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Ο μέσος όρος των βαθμολογιών (σε 10-βάθμια κλίμακα, όπου 1=καθόλου επηρεασμένη και 10=εξαιρετικά επηρεασμένη) φτάνει στο 8.2. Εξαιρετικά επηρεασμένες (9-10) ήταν το 37% των γυναικών. Σοβαρά επηρεασμένες (7-8) ήταν οι περισσότερες, δηλαδή το 56% των γυναικών και μέτρια επηρεασμένες (5-6) ήταν το 6% των γυναικών. Όσες δήλωσαν ότι δεν επηρεάστηκαν (1-4) εξαιρέθηκαν από το δείγμα, γιατί ο στόχος ήταν να γίνει μελέτη γυναικών που έχουν πληγεί. Οι πλημμύρες επηρέασαν περισσότερο τους κατοίκους ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, όπως κωμοπόλεις, μεγάλα και μικρά χωριά.

Η πλημμύρα επηρέασε σημαντικά περισσότερο τις πληγείσες γυναίκες, οι οποίες βαθμολόγησαν τον βαθμό επιρροής της ως 9-10 σε μια κλίμακα από 1 έως 10. Αυτές οι γυναίκες υφίσταντο όλες τις άμεσες συνέπειες της πλημμύρας σε σημαντικά μεγαλύτερο βαθμό. Συγκεκριμένα, αυτές οι γυναίκες ένιωσαν εξαιρετικά αδύναμες κατά τη διάρκεια της πλημμύρας, αξιολογώντας την αυτοπεποίθησή τους με 4.1 σε μια κλίμακα από 1 έως 10, ενώ οι υπόλοιπες έφτασαν το 5.1/10.

Οι πιο κρίσιμες συνέπειες για αυτές τις γυναίκες περιλαμβάνουν την απώλεια της εργασίας τους (70% έναντι 60% στο σύνολο) και την απώλεια της στέγης τους (55% έναντι 26% στο σύνολο). Επιπλέον, άλλοι παράγοντες που επηρέασαν σημαντικά την καθημερινότητά τους και τις συνθήκες ζωής τους ήταν οι απώλειες υλικών αγαθών, οι επιπτώσεις στη στέγη τους (και σε βασικούς και σε βοηθητικούς χώρους), καθώς και στα μεταφορικά μέσα και τα αγροτικά οχήματα.

Τέλος, ο βαθμός ετοιμότητας πριν από την πλημμύρα επηρέασε την ένταση των συνεπειών που υπέστησαν. Γυναίκες με υψηλότερο βαθμό ετοιμότητας υπέστησαν μικρότερες συνέπειες (7.9/10), ενώ όσες είχαν χαμηλότερο βαθμό ετοιμότητας υπέστησαν σημαντικά βαρύτερες συνέπειες (8.4/10).

Τέλος, η κοινωνικο-οικονομική τάξη δεν φαίνεται να διαφοροποιεί, με στατιστικά σημαντική διαφορά, τον βαθμό στον οποίο επηρεάστηκαν οι άνθρωποι από τις πλημμύρες. Το ίδιο ισχύει και για την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση και την επαγγελματική κατάσταση.

Συνέπειες για την υγεία των γυναικών

Οι πλημμύρες είχαν πολλαπλές επιπτώσεις στην υγεία των γυναικών, με τα πιο σημαντικά προβλήματα να περιλαμβάνουν: έκθεση σε μικρόβια/βακτήρια (78% των γυναικών), εξάντληση/υπερκόπωση (53% των γυναικών), αναπνευστικά προβλήματα (40% των γυναικών), έκθεση σε επικίνδυνα υλικά (36% των γυναικών).

Ακόμα περισσότερο επηρεάστηκε η υγεία αυτών που υπέστησαν πιο σοβαρές συνέπειες από την πλημμύρα: εξάντληση/υπερκόπωση είχε το 81% των γυναικών που αντιμετώπισαν σοβαρές συνέπειες, 24% είχε αύξηση των μεταδοτικών ασθενειών (έναντι 16% στο σύνολο των γυναικών), αφυδάτωση είχε το 18% (έναντι 10% στο σύνολο των γυναικών).

Ειδικότερα, η υγεία των γυναικών που βρέθηκαν εγκλωβισμένες κατά τη διάρκεια της πλημμύρας επηρεάστηκε σε μεγαλύτερο βαθμό από τα παρακάτω: έκθεση σε μικρόβια/βακτήρια (84%), εξάντληση/υπερκόπωση (62%), έκθεση σε επικίνδυνα υλικά (46%) και κακή διατροφή/υποσιτισμός (25%).

Συνέπειες για την ψυχική υγεία των γυναικών

Οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία ήταν αισθητές για όλες τις πληγείσες γυναίκες. Η σημαντικότερη συνέπεια ήταν η κατάθλιψη, που αντιμετώπισαν 6 στις 10 γυναίκες, ενώ οι διαταραχές άγχους αναφέρθηκαν από 4 στις 10 πληγείσες.

Όπως αναμενόταν, οι πιο σοβαρά πληγείσες είχαν μεγαλύτερες επιπτώσεις στην ψυχική τους υγεία. Η κατάθλιψη επηρέασε το 72% αυτών των γυναικών, ενώ οι διαταραχές άγχους επηρέασαν το 58%. Επιπλέον, παρατηρήθηκε μετατραυματικό στρες σε 34% και οξεία αντίδραση στρες σε 32% αυτών των γυναικών.

Επίσης, η ψυχική υγεία των γυναικών που εγκλωβίστηκαν επηρεάστηκε περισσότερο. Αναφέρουν μεγαλύτερο βαθμό διαταραχών άγχους (48% έναντι 32% σε αυτές που δεν εγκλωβίστηκαν).

Τα συναισθήματα που κυριάρχησαν κατά τη διάρκεια της πλημμύρας

Κατά τη διάρκεια της πλημμύρας, φόβος (65%) και αγωνία (56%) ήταν τα κυρίαρχα συναισθήματα των πληγείσων γυναικών. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν κάποιες διαφοροποιήσεις. Στις νεότερες γυναίκες

(20-29 ετών), η αγωνία ήταν το κυρίαρχο συναίσθημα, φτάνοντας το 71%. Στις μη-αστικές περιοχές ενισχύθηκαν ο φόβος (73%) και η απόγνωση (38%). Οι μητέρες ένιωσαν περισσότερο θυμό (48%) σε σχέση με γυναίκες χωρίς παιδιά (27%). Οι εργαζόμενες ένιωσαν περισσότερη απογοήτευση (30%) σε σχέση με τις μη εργαζόμενες (9%). Και οι γυναίκες που ανήκουν σε ανώτερη και μεσοανώτερη κοινωνικο-οικονομική τάξη είχαν περισσότερη απογοήτευση (38%).

Επίσης, ο βαθμός αυτοπεποίθησης και η αίσθηση δύναμης επηρέασαν τα συναισθήματα των γυναικών: Οι γυναίκες που ένιωθαν πιο δυνατές είχαν σε μεγαλύτερο βαθμό απογοήτευση (35%), και οι καλύτερα προετοιμασμένες ένιωσαν περισσότερο θυμό (51%). Από την άλλη, οι γυναίκες που ένιωθαν πιο αδύναμες είχαν σε μεγαλύτερο βαθμό στρες (29%). Και το ίδιο ισχύει και για τις λιγότερο προετοιμασμένες (30% ένιωσαν στρες) σε σχέση με τις καλύτερα προετοιμασμένες (6%).

Τέλος, δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην ένταση των συναισθημάτων μεταξύ αυτών που επηρεάστηκαν σοβαρά (7-8/10) και εκείνων που επηρεάστηκαν εξαιρετικά (9-10/10).

Διαχείριση της κατάστασης κατά τη διάρκεια της πλημμύρας

Η έλλειψη γνώσης σχετικά με το ΚΑΡΠΑ και τις Πρώτες Βοήθειες αποτελεί σοβαρό κενό, καθώς συνδέεται με την αίσθηση ετοιμότητας των γυναικών και την ικανότητά τους να προστατεύσουν τόσο τους εαυτούς τους όσο και τις οικογένειές τους, και αναγνωρίζεται ως κρίσιμη πτυχή για την αντιμετώπιση ενός ενδεχόμενου μελλοντικού πλημμυρικού γεγονότος. Σχεδόν 2 στις 3 γυναίκες δεν γνωρίζουν ΚΑΡΠΑ και αντίστοιχο ποσοστό δε γνωρίζει Πρώτες Βοήθειες.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η πλειονότητα των γυναικών που έχουν πληγεί θεωρούν ανεπαρκή την ενημέρωσή τους πριν την πλημμύρα, με ποσοστό που φθάνει το 50%, ενώ αυτό αυξάνεται σημαντικά σε γυναίκες που ένιωθαν απροετοίμαστες (78%) και αδύναμες να διαχειριστούν την κατάσταση (94%). Η ενημέρωση αποδείχθηκε σημαντική για την αυτοπεποίθησή τους, γιατί ενισχύει το αίσθημα ελέγχου και δίνει κατεύθυνση για τους τρόπους διαχείρισης της κατάστασης.

Μετά την πλημμύρα, η ενημέρωση εστιάστηκε σε θέματα διεκδίκησης αποζημιώσεων και αποκατάστασης ζημιών, αλλά φαίνεται να υπάρχει κενό σε άλλα σημαντικά θέματα. Μόλις 12% είχε ενημέρωση σχετική με οδηγίες για καθαρισμό σπιτιού και αντικειμένων, ένα 4% για τις δυνατότητες ψυχολογικής υποστήριξης, 3% για νομική βοήθεια, 3% για υπηρεσίες υγείας.

Συνέπειες της πλημμύρας για τη ζωή των γυναικών

Οι πληγείσες γυναίκες αντιμετωπίζουν κρίσιμες συνέπειες στη ζωή τους, ιδίως σε θέματα που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητά τους. Σύμφωνα με τα δεδομένα: η πλημμύρα έπληξε την οικονομική σταθερότητα για το 43% των γυναικών, την εργασία για το 36% των γυναικών και τη στέγη για το 34%.

Οι πληγείσες που αναδεικνύουν την έμφυλη διαφορά των συνεπειών της πλημμύρας, τονίζουν σημαντικά περισσότερο τις συνέπειες στην εργασία τους, με ποσοστό 82%. Για αυτές, η εργασία αποτελεί τη δεύτερη σε σημασία συνέπεια μετά την οικονομική σταθερότητα. Αυτός ο παράγοντας συνδέεται με το γεγονός ότι περισσότερες από αυτές είναι εργαζόμενες, κάτι που τις καθιστά και πιο άμεσα ευάλωτες σ' αυτές τις συνέπειες. Επιπλέον, φαίνεται ότι η απώλεια εργασίας ενδέχεται να περιορίζει την ικανότητά τους να είναι αυτόνομες και να διαταράσσει πολύ πιο καθοριστικά την καθημερινότητά τους.

Ωστόσο, χωρίς να υποτιμάται η σημασία αυτών των πτυχών – δηλαδή της οικονομικής σταθερότητας, της εργασίας και της στέγης, οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία αποτελούν επίσης σημαντική διάσταση, ακόμα κι αν δεν αναδεικνύεται ως εξίσου κρίσιμη. Συγκεκριμένα, ένα τρίτο των γυναικών θεωρεί ότι η ψυχική τους υγεία επηρεάστηκε πάρα πολύ και 1 στις 2 θεωρεί ότι η ψυχική της υγεία επηρεάστηκε αρκετά. Αυτό το ποσοστό αυξάνεται σημαντικά για τις γυναίκες που υπέστησαν πιο σοβαρές συνέπειες από την πλημμύρα.

Οι ανάγκες των γυναικών ως αποτέλεσμα της πλημμύρας

Οι πληγείσες γυναίκες που αναγνωρίζουν τη σημασία της έμφυλης διάστασης των συνεπειών επισημαίνουν σημαντικά περισσότερο την ανάγκη για οργανωμένη δράση και εξειδικευμένη υποστήριξη. Συγκεκριμένα, το 83% από αυτές τονίζει τη σημασία της οργάνωσης σε τοπικό επίπεδο, ενώ το 82% αναζητά επίσημη ενημέρωση για τις αναγκαίες ενέργειες. Επιπλέον, το 55% υπογραμμίζει την ανάγκη για καθοδήγηση και υποστήριξη από ειδικούς. Αυτά, χωρίς να υποτιμούν τη σημασία δράσεων που καλύπτουν άμεσες και πρακτικές ανάγκες, όπως το καθαρό νερό, το ηλεκτρικό ρεύμα, τα τρόφιμα και η στέγη.

Αναδεικνύουν, όμως, αυτές οι γυναίκες, την ανάγκη για μια αίσθηση δομής και συγκρότησης, προκειμένου να ανακτήσουν τον έλεγχο της κατάστασης.

Η υποστήριξη που έχουν λάβει οι πληγείσες γυναίκες ως σήμερα, περιορίζεται κυρίως σε χρηματική υποστήριξη, την οποία έχει λάβει το 43% των γυναικών, και κρατική υποστήριξη που έχει λάβει το 16% - και οι δύο σημαντικές, εφόσον, σύμφωνα με τις πληγείσες, αποτελούν τη βάση για την ανασυγκρότηση.

Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες διαστάσεις της υποστήριξης που θεωρούνται σημαντικές από τις γυναίκες, αλλά δεν έχουν καλυφθεί ικανοποιητικά μέχρι σήμερα. Αυτές περιλαμβάνουν, κατά προτεραιότητα την υποστήριξη για παιδιά και εφήβους (0%), την ιατρική και φαρμακευτική βοήθεια (1%). Στην συνέχεια όμως, υπάρχουν και άλλες ανάγκες που δεν έχουν καλυφθεί, όπως η υποστήριξη στην εύρεση εργασίας (0%), η βοήθεια για τη διαχείριση του άγχους (1%) και η υποστήριξη ψυχικής υγείας (0%). Αυτές οι ανάγκες εκφράζονται με χαμηλότερη ένταση, αλλά εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να διευθετηθούν.

Συνοψίζοντας, για την πλημμύρα στη Θεσσαλία

Η πλημμύρα στη Θεσσαλία είχε βαθύτατες επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών, προκαλώντας σοβαρές δυσκολίες και αναταράξεις στην καθημερινότητά τους. Τόσο οι άμεσες όσο και οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην οικονομική, σωματική και ψυχική τους υγεία αναδεικνύουν τη σημασία της προετοιμασίας και της αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης με τρόπο που λαμβάνει υπόψη του όχι μόνο υλικές αλλά και ψυχικές ανάγκες. Η ανάλυση δείχνει πόσο σημαντικό είναι να εστιάζεται η προσοχή στην παροχή στήριξης και υποστήριξης στις γυναίκες κατά τις δύσκολες στιγμές, τόσο σε οικονομικό όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις και να ανακάμψουν με την αξιοπρέπειά τους ακέραια.

Οι γυναίκες που πλήττονται από πλημμύρες αντιμετωπίζουν σημαντικές συνέπειες στη ζωή τους, ιδίως όσον αφορά θέματα που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινότητά τους, όπως η οικονομική σταθερότητα, η απασχόληση και η στέγαση, με έμφαση στον αντίκτυπο στην εργασία τους. Επιπλέον, οι ανάγκες των γυναικών μετά από πλημμύρες απαιτούν οργανωμένη δράση και εξειδικευμένη υποστήριξη, ιδίως σε πεδία όπως η ψυχική υγεία και η επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της ολοκληρωμένης υποστήριξης για τις γυναίκες, αντιμετωπίζοντας όχι μόνο τις άμεσες ανάγκες, αλλά και τις μακροπρόθεσμες προκλήσεις, όπως η επανένταξή τους στην εργασία και η ψυχολογική τους ευημερία.

Κεφάλαιο 2β: Δασικές Πυρκαγιές

Η επιρροή της δασικής πυρκαγιάς

Οι πληγείσες γυναίκες αντιμετώπισαν σοβαρές επιπτώσεις από τη δασική πυρκαγιά. 78% έμεινε χωρίς ρεύμα, ενώ το 71% έμεινε χωρίς σταθερό τηλέφωνο και το 68% έμεινε χωρίς πόσιμο νερό. Επίσης, το 63% βρέθηκε χωρίς στέγη. Αυτές που επλήγησαν περισσότερο ανέφεραν σημαντικά περισσότερα προβλήματα, όπως η έλλειψη πόσιμου νερού (85%), φαγητού (80%) και στέγης (87%). Επιπλέον, άλλοι παράγοντες που επηρέασαν σημαντικά την καθημερινότητά τους – με στατιστικά σημαντική διαφορά σε σχέση με τις λιγότερο επηρεασμένες – ήταν οι μεγάλες απώλειες σε υλικά αγαθά και η σοβαρή ζημιά στη στέγη και τις οικιακές εγκαταστάσεις.

Από το σύνολο των ευρημάτων, η πυρκαγιά φαίνεται να έχει έναν σαρωτικό χαρακτήρα, που επηρεάζει τον βαθμό ετοιμότητας που έχουν οι γυναίκες, καθιστώντας τις σχεδόν εντελώς απροετοίμαστες. Ο μέσος όρος ετοιμότητας δεν ξεπερνά το 2 σε 10-βάθμια κλίμακα, με τις περισσότερες να μην έχουν καμία προετοιμασία ή ενημέρωση για τη διαχείριση της πυρκαγιάς. Επιπλέον, και σε πρακτικό επίπεδο, ελάχιστες από αυτές γνωρίζουν ΚΑΡΠΑ ή Πρώτες Βοήθειες, με μόλις το 2% να γνωρίζει ΚΑΡΠΑ και το 7% Πρώτες Βοήθειες. Κενό αρκετά σημαντικό, καθώς η αντίστοιχη γνώση αξιολογείται ως κρίσιμη για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών στο μέλλον.

Συνέπειες για την υγεία

Οι συνέπειες στην υγεία των γυναικών επικεντρώθηκαν κυρίως σε αναπνευστικά προβλήματα (47%), εξάντληση/υπερκόπωση (31%) και αφυδάτωση (27%), ενώ καμία από το δείγμα δεν ανέφερε εγκαύματα οποιουδήποτε τύπου. Παράλληλα, το γεγονός ότι όλες εκκένωσαν τα σπίτια τους εγκαίρως και καμία δεν βρέθηκε εγκλωβισμένη εξηγεί γιατί οι συνέπειες στην υγεία δεν είχαν ένταση και εύρος ανάλογο με τη σφοδρότητα του φαινομένου.

Συνέπειες για την ψυχική υγεία

Ενώ οι συνέπειες στην υγεία είναι σχετικά οριοθετημένες, οι συνέπειες για την ψυχική υγεία είναι πολύ σημαντικές. Οι πληγείσες ανέφεραν σημαντικές συνέπειες για την ψυχική τους υγεία, με τις

διαταραχές άγχους να επηρεάζουν πάνω από τις μισές (56%) και το μετατραυματικό στρες να επηρεάζει το 39%. Η κατάθλιψη πλήττει το 32% ενώ το 22% αντιμετωπίζει οξεία αντίδραση στρες. Κυρίαρχα συναισθήματα κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς ήταν ο φόβος (65%), η αγωνία (54%) και η ανασφάλεια (52%), αντικατοπτρίζοντας την αίσθηση αδυναμίας που προκαλεί μια δασική πυρκαγιά. Τέλος, το στρες βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο σε μητέρες (38%) και σε γυναίκες που ένωσαν απολύτως αδύναμες να διαχειριστούν την κατάσταση (44%).

Η δασική πυρκαγιά έχει έντονες επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών, επηρεάζοντας κυρίως την ψυχική τους υγεία και στη συνέχεια την οικονομική τους κατάσταση. Οι πληγείσες γυναίκες αναδεικνύουν την πρακτική διάσταση των καταστροφών, όπως η απώλεια στέγης και εργασίας, διατηρώντας τη σημασία της ψυχικής υγείας.

Οι ανάγκες των γυναικών, ως αποτέλεσμα της δασικής πυρκαγιάς

Βασιζόμενοι στη σημασία που αποδίδουν οι πληγείσες γυναίκες, παρατηρούμε ότι μετά τη δασική πυρκαγιά, η ιατρική και φαρμακευτική υποστήριξη κατατάσσεται στην κορυφή, με το 26% να το επιλέγει ως πρώτη προτεραιότητα. Ακολουθούν η υποστήριξη για τα παιδιά και τους εφήβους με το 19%, και η υποστήριξη για την ψυχική υγεία με το 17%. Τέλος, οι ανάγκες για κρατική και χρηματική υποστήριξη είναι σχετικά χαμηλότερες προτεραιότητες, με αντίστοιχα ποσοστά 15% και 11%. Αυτά τα στοιχεία επισημαίνουν τη σημασία της ποικιλομορφίας στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών, αντανακλώντας τις διαφορετικές ανάγκες και προτεραιότητες των ανθρώπων στις διάφορες πτυχές της ζωής τους.

Ανεξαρτήτως των προτεραιοτήτων τους, οι πληγείσες στον Έβρο, αναφέρουν ότι δεν έχουν λάβει καμία βοήθεια, σε κανέναν τομέα. Μόλις 4% έλαβε ιατρική και φαρμακευτική υποστήριξη, με καμία άλλη βοήθεια να ξεπερνάει αυτό το ποσοστό.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα η πλειοψηφία των ανθρώπων βασίζεται κυρίως σε οργανωμένες οργανώσεις και φορείς υγείας για υποστήριξη σε περίπτωση δασικής πυρκαγιάς. Με το 26% να επιλέγει την αστυνομία και τον στρατό ως την κύρια πηγή βοήθειας, και τα νοσοκομεία και τα ιατρεία να ακολουθούν κοντά με το 24%. Σημαντικός είναι και ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας (όπως είναι η οικογένεια, ή οι φίλοι και οι γείτονες) και των τοπικών φορέων (οργανώσεις κατοίκων), που ακολουθούν ως σημαντική πηγή βοήθειας, με 18% να περιμένει κατά προτεραιότητα βοήθεια και

στήριξη από την τοπική κοινωνία. Το γεγονός ότι οι κάτοικοι του Έβρου υπολογίζουν στην τοπική κοινωνία για υποστήριξη, δεν αναιρεί τη σημασία της υποστήριξης από δομημένους φορείς και συστήματα, αλλά αναδεικνύει την αξία της συνεργασίας του κράτους (στρατός, αστυνομία, νοσοκομεία, υπηρεσίες) με τις δομές της τοπικής κοινωνίας.

Συνοψίζοντας, για την δασική πυρκαγιά στον Έβρο

Η δασική πυρκαγιά αποτελεί μια καταστροφή με σαρωτικό χαρακτήρα, όσο εξελίσσεται, γεγονός που δεν δίνει μεγάλο περιθώριο αντιδράσεων. Η εκκένωση των περιοχών φαίνεται να έχει περιορίσει πάντως, τις άμεσες και σοβαρές συνέπειες στην υγεία των γυναικών (σοβαρά ή και επιφανειακά εγκαύματα).

Πέρα από τις συνέπειες στην υγεία, η δασική πυρκαγιά είχε σίγουρα σοβαρές επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών, επηρεάζοντας κυρίως την ψυχική τους υγεία και στη συνέχεια την οικονομική τους κατάσταση. Οι πληγείσες γυναίκες αναδεικνύουν τόσο την πρακτική διάσταση των συνεπειών της καταστροφής, όπως η απώλεια στέγης και εργασίας, αλλά τονίζουν και τη σημασία της ψυχικής υγείας. Η ανάγκη για ιατρική και φαρμακευτική υποστήριξη είναι υψηλή, καθώς και η ανάγκη για υποστήριξη σε θέματα παιδιών και εφήβων. Ανεξαρτήτως των προτεραιοτήτων τους, η συνεργασία του κράτους με τις δομές της τοπικής κοινωνίας αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών, αναδεικνύοντας τη σημασία της ποικιλομορφίας στην αντιμετώπιση της καταστροφής και της ανάκαμψης των κοινοτήτων.

Κεφάλαιο 3: Ανάλυση Ψυχογραφικών Χαρακτηριστικών

Οι προτεραιότητες των γυναικών μετά τη φυσική καταστροφή

Μετά από μια φυσική καταστροφή, και ιδιαίτερα στην περίπτωση της πλημμύρας, η κύρια προτεραιότητα για τις γυναίκες (σε ποσοστό 71%) είναι να επικεντρωθούν στον εαυτό τους και να κάνουν περισσότερα πράγματα για τη δική τους ευημερία. Αυτή η ανάγκη εκφράζεται ιδιαίτερα έντονα από γυναίκες που ζουν σε αστικά κέντρα (84%) και από εργαζόμενες (81%). Η εμπειρία της αστικότητας φαίνεται να επηρεάζει τον τρόπο διαχείρισης της κατάστασης, καθώς οι γυναίκες σε μικρότερες κοινωνίες τείνουν να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα σε πιο συλλογικό επίπεδο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχουν μεγαλύτερη ανάγκη οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν την κατάσταση ως μονάδες να δώσουν χώρο και χρόνο στον εαυτό τους. Στην περίπτωση γυναικών που στηρίζονται περισσότερο στο σύνολο της κοινότητάς τους, η αποκατάσταση της κανονικότητας φαίνεται να μην επηρεάζεται τόσο από την προσωπική τους ανακούφιση.

Αμέσως επόμενη ανάγκη είναι αυτή για εργασία και ανεξαρτησία. Μία στις δύο γυναίκες (52%) δηλώνει ότι η κύρια προτεραιότητα γι' αυτές είναι να μπορούν να εργάζονται και να είναι ανεξάρτητες μετά από μια φυσική καταστροφή. Αυτή η ανάγκη είναι πολύ σημαντική για τις ήδη εργαζόμενες γυναίκες (63%), καθώς και για γυναίκες που κατοικούν στη Θεσσαλία (61%), ειδικά σε πόλεις. Επίσης, είναι πιο σημαντική για νεότερες γυναίκες (20-29 ετών), με 64% να την κατατάσσουν ως κρίσιμη, ενώ για γυναίκες ηλικίας 50-59 ετών είναι χαμηλότερη προτεραιότητα (30%).

Η ανάγκη για εργασία και ανεξαρτησία ενισχύεται σε γυναίκες που έζησαν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε δυσκολότερες/έκτακτες συνθήκες μετά από την πλημμύρα (68%), σε αυτές που αισθάνθηκαν ανέτοιμες να προστατεύσουν τις ίδιες και την οικογένειά τους από την πλημμύρα (70%), και σε όσες αισθάνθηκαν μεγαλύτερη αδυναμία να διαχειριστούν την κατάσταση (71%). Η εργασία παρέχει ανεξαρτησία και αυτοπεποίθηση στις γυναίκες, ενισχύοντας τη δυνατότητά τους να αντιμετωπίσουν τις έκτακτες συνθήκες που προκαλεί μια φυσική καταστροφή.

Οι γυναίκες που έχουν ως προτεραιότητα να αποκτήσουν δεξιότητες και να είναι ανεξάρτητες από τον άνδρα τους φτάνουν στο σύνολο του δείγματος το 19%. Αυτή η προτεραιότητα είναι πιο σημαντική για γυναίκες ηλικίας 20 έως 49 ετών (24%), ενώ είναι πολύ χαμηλή για γυναίκες ηλικίας 50-59 (μόλις 3%). Επίσης, αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία από γυναίκες που διαμένουν σε αστικές περιοχές

(26%). Παρόμοια με την ανάγκη για ανεξαρτησία και εργασία, η συγκεκριμένη προτεραιότητα αξιολογείται περισσότερο από γυναίκες που έζησαν σε έκτακτες συνθήκες για μεγαλύτερο διάστημα (33%).

Η επιθυμία να αλλάξουν τόπο διαμονής αφορά το 10% των γυναικών που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές. Αυτή η προτεραιότητα είναι σημαντικά υψηλότερη για τις νέες γυναίκες ηλικίας 20-29 ετών (27%), καθώς είναι συμβατή με τη φάση ζωής τους και την επιθυμία τους για περισσότερες ευκαιρίες.

Εστιάζοντας στην επιρροή των φυσικών καταστροφών, φαίνεται ότι υπάρχει μια σχετική αύξηση σε γυναίκες που επηρεάστηκαν περισσότερο από τα γεγονότα, με το ποσοστό να φτάνει το 15% για όσες υπέστησαν βαρύτερες συνέπειες από πλημμύρες, το 13% για όσες υπέστησαν βαρύτερες συνέπειες από δασικές πυρκαγιές και το 16% για όσες ένωσαν αβοήθητες κατά τη διάρκεια των φυσικών καταστροφών.

Η εντονότερη και δυσκολότερη εμπειρία από μια φυσική καταστροφή φαίνεται να επηρεάζει και να ενισχύει την προϋπάρχουσα επιθυμία των γυναικών να αλλάξουν τόπο διαμονής. Ωστόσο, δεν φαίνεται να μπορεί να ξεπεράσει δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως η οικογενειακή κατάσταση και η παρουσία παιδιών, που καθιστούν μια μετακίνηση πολύ πιο σύνθετη απόφαση και διαδικασία.

Η σημασία των προσωπικών κινήτρων (αναγκών ζωής)

Οι γυναίκες που νιώθουν περισσότερο αδύναμες στη διαχείριση της κατάστασης – όσο εξελίσσεται ένα φυσικό φαινόμενο – είναι με σημαντική διαφορά αυτές που επιθυμούν τη σταθερότητα και αποφεύγουν τις αλλαγές. Σχεδόν 6 στις 10 από όσες ένωσαν αβοήθητες είναι γυναίκες που αποζητούν την ασφάλεια και τη σταθερότητα, ακολουθούν τους κανόνες και σέβονται το status quo και την παράδοση. Αυτές οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να έχουν παιδιά, να μην εργάζονται, και να ανήκουν στη μέση, μεσοκατώτερη και κατώτερη κοινωνικο-οικονομική τάξη (Γ2, Δ, Ε).

Η απάντηση όμως για την ενδυνάμωση των γυναικών δεν έρχεται από την ατομικότητα και την επιθυμία προσωπικής καταξίωσης. Οι γυναίκες που νιώθουν πιο ικανές να διαχειριστούν την κατάσταση είναι σημαντικά περισσότερο αυτές που εμπνέονται από συλλογικότητα και ομαδικότητα. 32% απ' όσες ένωσαν πιο δυνατές, έχουν αλτρουιστικά συναισθήματα, βάζουν πάνω από όλα την

ευημερία των αγαπημένων τους και θέλουν να προσφέρουν ευρύτερα στην κοινότητα – πέρα από το στενό τους περιβάλλον.

Συνεπώς, η συλλογικότητα φαίνεται να είναι καθοριστικός παράγοντας ενδυνάμωσης για τις γυναίκες. Πέρα από αυτές για τις οποίες αυτό είναι ήδη αυτό το κύριο κίνητρο στη ζωή τους, η συλλογικότητα είναι μια συνθήκη που, αν ενισχυθεί, μπορεί να υποστηρίξει τις γυναίκες σε μελλοντικές φυσικές καταστροφές.

Γυναίκες που αναδεικνύουν έμφυλες διαφορές στις συνέπειες των φυσικών καταστροφών

Οι συμμετέχουσες που πιστεύουν πως οι γυναίκες επηρεάζονται περισσότερο από τους άνδρες σε μια φυσική καταστροφή έχουν παρόμοιο προφίλ οικογένειας με όσες επηρεάστηκαν εξίσου με τους άνδρες: μέση ηλικία στα 40, με παιδί/α, και με 3 μέλη στο νοικοκυριό τους. Ωστόσο, οι γυναίκες που έχουν επηρεαστεί περισσότερο διαφοροποιούνται σημαντικά ως προς τα εξής: έχουν αποκλειστική ευθύνη για το νοικοκυριό, εργάζονται, έχουν ανώτατη εκπαίδευση, ανήκουν στην ανώτερη/μεσοανώτερη κοινωνικο-οικονομική τάξη.

Βάσει αυτών, φαίνεται πως η σημασία και η διαφορά του φύλου στις συνέπειες των φυσικών καταστροφών εκφράζονται πιο αποφασιστικά από γυναίκες που έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτονομίας και ευθύνης στην καθημερινότητά τους.

Κεφάλαιο 4: Συμπεράσματα

Διαχείριση φυσικών καταστροφών

Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν μια σοβαρή έλλειψη στις βασικές γνώσεις και δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την άμεση αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι μόνο το 1 στις 3 πληγείσες στη Θεσσαλία διαθέτει γνώσεις ΚΑΡΠΑ και Πρώτων Βοηθειών, ενώ στον Έβρο αυτό το ποσοστό είναι μόλις 2% και 7% αντίστοιχα. Επιπλέον, κανένας από τους πληγέντες, είτε στη Θεσσαλία είτε στον Έβρο, δεν έχει λάβει ειδική εκπαίδευση για τη διαχείριση έκτακτων καταστάσεων και φυσικών καταστροφών.

Αυτά τα στοιχεία αναδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη για εκπαίδευση και ενημέρωση σε θέματα αυτοπροστασίας και προετοιμασίας για πιθανές καταστροφικές καταστάσεις. Η απουσία ετοιμότητας και προετοιμασίας δείχνει να επηρεάζει αρνητικά τις πληγείσες, καθώς αυτές οι δράσεις μπορούν να αυξήσουν την αυτοπεποίθηση τους και συνεπώς να περιορίσουν τις συνέπειες που μπορεί να υποστούν από τις φυσικές καταστροφές.

Συνέπειες για τη ζωή των γυναικών

Οι φυσικές καταστροφές έχουν σοβαρές πρακτικές επιπτώσεις στη ζωή των γυναικών, επηρεάζοντας την οικονομική σταθερότητά τους, τη στέγη και την απασχόλησή τους. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το 92% των γυναικών που επλήγησαν από πλημμύρες και το 81% εκείνων που επλήγησαν από δασικές πυρκαγιές, δήλωσαν ότι η οικονομική τους κατάσταση επηρεάστηκε σημαντικά. Επίσης, το 64% των γυναικών που βίωσαν πλημμύρα και το 74% εκείνων που βίωσαν δασική πυρκαγιά, αντιμετώπισαν προβλήματα με τη στέγη τους, ενώ το 80% των πληγεισών από πλημμύρες και το 49% από δασικές πυρκαγιές ανέφεραν ότι η εργασία τους επηρεάστηκε σημαντικά.

Ωστόσο, σ' αυτή την εικόνα δεν πρέπει υποτιμούνται οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία των γυναικών που πλήττονται από φυσικές καταστροφές. Το 82% των γυναικών στη Θεσσαλία και το 97% εκείνων στον Έβρο, ανέφεραν ότι η ψυχική τους υγεία επηρεάστηκε σημαντικά. Αυτά τα στοιχεία υπογραμμίζουν την ανάγκη για υποστήριξη και προσοχή στην ψυχική ευημερία των γυναικών που επηρεάζονται από τέτοιου είδους καταστροφές.

Υποστήριξη: ανάγκες και πραγματικότητα

Η υποστήριξη από το κράτος είναι κρίσιμη και αναμενόμενη για τις γυναίκες που πλήττονται από φυσικές καταστροφές. Στη Θεσσαλία, το 90% των γυναικών θεωρούν την κρατική υποστήριξη ως την πρώτη προτεραιότητά τους, ενώ στον Έβρο αυτό το ποσοστό είναι χαμηλότερο, με το 45% να το θεωρεί συνολικά σημαντικό. Τόσο στη Θεσσαλία όσο και στον Έβρο, η χρηματική υποστήριξη είναι εξίσου σημαντική, με το 46% και 41% αντίστοιχα να τη θεωρούν συνολικά σημαντική.

Στη Θεσσαλία έχουν ικανοποιηθεί, έστω και μερικώς, κάποιες από αυτές τις ανάγκες, με το 43% να έχει λάβει χρηματική υποστήριξη και το 16% κρατική υποστήριξη. Η κατάσταση όμως είναι πολύ διαφορετική στον Έβρο. Εκεί, μόνο το 2% έχει λάβει οποιαδήποτε χρηματική υποστήριξη, και μόνο το 2% έχει λάβει οποιαδήποτε κρατική υποστήριξη. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για ενίσχυση των προσπαθειών υποστήριξης στον Έβρο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μετά από τη δασική πυρκαγιά.

Η υποστήριξη για παιδιά και εφήβους, όπως η βοήθεια στο σπίτι και η φύλαξη παιδιών, είναι ένας σημαντικός τομέας στήριξης για τις γυναίκες που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές. Στη Θεσσαλία, το 67% των γυναικών θεωρούν την υποστήριξη σε αυτόν τον τομέα συνολικά σημαντική, με το 26% να την θεωρεί ακόμη και πρώτη προτεραιότητα. Στον Έβρο, αυτά τα ποσοστά είναι χαμηλότερα, με το 47% να τη θεωρεί συνολικά σημαντική και το 19% ως πρώτη προτεραιότητα. Ωστόσο, μόνο το 1% των γυναικών στον Έβρο έχει λάβει κάποια βοήθεια σε αυτόν τον τομέα.

Επιπλέον, η ιατρική και φαρμακευτική υποστήριξη αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα για τις γυναίκες που πλήττονται από φυσικές καταστροφές. Στη Θεσσαλία, το 63% των γυναικών θεωρεί την υποστήριξη αυτή συνολικά σημαντική, ενώ το 13% τη θεωρεί ως πρώτη προτεραιότητα. Στον Έβρο, το 56% τη θεωρεί σημαντική συνολικά και το 26% ως πρώτη προτεραιότητα. Ωστόσο, μόνο το 1% των γυναικών στη Θεσσαλία και το 4% στον Έβρο έχει λάβει κάποια βοήθεια σε αυτόν τον τομέα.

Τέλος, η υποστήριξη για τη ψυχική υγεία και τη διαχείριση του άγχους είναι επίσης σημαντική. Στη Θεσσαλία, το 11% των γυναικών το θεωρεί συνολικά σημαντικό, ενώ το 2% ως πρώτη προτεραιότητα. Στον Έβρο, το 43% το θεωρεί σημαντικό συνολικά και το 17% ως πρώτη προτεραιότητα. Ωστόσο, μόνο το 2% των γυναικών στη Θεσσαλία και το 1% στον Έβρο έχει λάβει κάποια βοήθεια σε αυτόν τον τομέα.

Από τα παραπάνω δεδομένα προκύπτει ξεκάθαρα η ανάγκη για ενίσχυση της υποστήριξης προς τις γυναίκες που πλήττονται από φυσικές καταστροφές, ειδικά σε περιοχές που δεν έχουν λάβει επαρκή βοήθεια, όπως ο Έβρος. Η κρατική υποστήριξη, η οικονομική ενίσχυση και η παροχή υπηρεσιών όπως η φροντίδα παιδιών και η ιατρική περίθαλψη αποτελούν καίριους παράγοντες για την αντιμετώπιση των συνεπειών των καταστροφών στις ζωές των γυναικών. Η εκπόνηση σχετικών προγραμμάτων υποστήριξης, η προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη διαχείριση κρίσεων και η δημιουργία μηχανισμών αντιμετώπισης των συναισθηματικών δυσκολιών είναι βασικές προτεραιότητες για την αντιμετώπιση των συνεπειών των φυσικών καταστροφών.

Το προφίλ των πληγεισών γυναικών που αναγνωρίζουν τη μεγαλύτερη επίδραση των φυσικών καταστροφών στις ζωές των γυναικών (με μεγαλύτερη ένταση σε σχέση με τους άνδρες) εστιάζει στην ανάγκη για πιο αποτελεσματική υποστήριξη από τα θεσμικά και οργανωμένα συστήματα. Με υψηλότερες απαιτήσεις από τους τοπικούς φορείς, τα νοσοκομεία, τις επιχειρήσεις και άλλες οργανώσεις, αναδεικνύεται η ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση των πόρων και των μέσων που διατίθενται για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μετά από φυσικές καταστροφές. Η διασφάλιση της πρόσβασης σε πληροφορίες, σε ιατρική φροντίδα και η υποστήριξη ψυχικής υγείας αποτελεί κρίσιμη συνθήκη για την ανακούφιση των επιπτώσεων στις ζωές των γυναικών και των οικογενειών τους.

Η αναγνώριση της έμφυλης διαφοράς των συνεπειών των φυσικών καταστροφών από τις γυναίκες συνδέεται με την επιθυμία για αυτονομίας και ανεξαρτησία. Ο τρόπος με τον οποίο μια καταστροφή επηρεάζει την επαγγελματική καθημερινότητά τους φαίνεται να έχει κρίσιμη σημασία για τον τρόπο που βιώνουν και αντιμετωπίζουν τις συνέπειες. Οι μεσοπρόθεσμες ή και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις φαίνεται να τις επηρεάζουν περισσότερο, καθώς μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο στην εκπλήρωση των στόχων τους. Οι γυναίκες αυτές επιθυμούν δομημένη υποστήριξη που θα επικεντρώνεται στην επαναφορά της τάξης και της οργάνωσης στο περιβάλλον τους, καθώς και στην ανάκτηση του ελέγχου της ζωής τους. Η παροχή επίσημης ενημέρωσης, η οργάνωση σε τοπικό επίπεδο και η υποστήριξη από ειδικούς αποτελούν ουσιαστικά μέσα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν μετά από μια φυσική καταστροφή.

Σύνοψη κύριων συμπερασμάτων

Έλλειψη ετοιμότητας: Η έρευνα αποκαλύπτει μια σοβαρή έλλειψη βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, γεγονός που εντείνει τις συνέπειες των καταστροφών αλλά επιπλέον περιορίζει την αυτοπεποίθηση και την αποφασιστικότητα των γυναικών την ώρα της κρίσης.

Σημαντικές και ευρείες επιπτώσεις: Οι φυσικές καταστροφές επηρεάζουν δραστικά τη ζωή των γυναικών, πλήττοντας την οικονομική τους σταθερότητα, τη στέγη και την απασχόληση. Το 92% και 81% των γυναικών που επλήγησαν από πλημμύρες και πυρκαγιές αντίστοιχα, δήλωσαν σημαντική επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης. Η στέγη και η εργασία επηρεάστηκαν σημαντικά στο 64% και 80% των πληγεισών από πλημμύρες και στο 74% και 49% από πυρκαγιές αντίστοιχα.

Σοβαρές συνέπειες για την ψυχική υγεία: Η ψυχική υγεία των γυναικών πλήττεται δραματικά από τις φυσικές καταστροφές. Το 82% και 97% των γυναικών στη Θεσσαλία και τον Έβρο αντίστοιχα, ανέφεραν σημαντική επίδραση στην ψυχική τους υγεία. Η απουσία υποστήριξης και προσοχής στην ψυχολογική ευημερία των πληγεισών γυναικών οξύνει τις αρνητικές συνέπειες τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Κύριες ανάγκες και προτεραιότητες: Βασική ανάγκη είναι η αποκατάσταση της αίσθησης ελέγχου και οργάνωσης, κάτι που είναι απαραίτητο για την ανασυγκρότηση, ειδικά για γυναίκες που έχουν μεγαλύτερη ευθύνη για τη λειτουργία του νοικοκυριού, φροντίζουν παιδιά και έχουν ανάγκη την εργασία. Η διαχείριση της ψυχικής υγείας είναι επίσης κρίσιμη, γιατί έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες και ενώ είναι σημαντική, κάποιες φορές δε θεωρείται εξίσου κρίσιμη με τις υλικές ανάγκες.

Βιβλιογραφία

Τα παρακάτω χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση του ερωτηματολογίου της έρευνας και την πλαισίωση των βασικών ευρημάτων.

Erman, A., De Vries Robbé, S. A., Thies, S. F., Kabir, K., & Maruo, M. (2021). **Gender dimensions of disaster risk and resilience**. World Bank.

UN Women & UNICEF. (2019, October). **Gender and age inequality of disaster risk**.

Zulch, H. **Psychological preparedness for natural hazards– improving disaster preparedness policy and practice**. School of Psychology, Griffith University, Brisbane, Australia.

Περισσότερες πληροφορίες

Αρετή Γεωργιλή: 6944050570

www.leanin.org www.leaninggirls.org www.leaninetwork.gr